

Синдром перемоги

(або як швидко українці впораються з агресором та наслідками війни)

Прошло більше 100 днів від початку повномасштабної російсько-української війни й стало зрозуміло, що бліцкриг так й залишився на штабних картах агресора. І хоч робити висновки ще зарано, на кілька фактів звернути увагу варто вже сьогодні.

Як відомо, війна це, насамперед, економіка а сучасна війна - виключно про матеріально-фінансову спроможність воюючої країни. Тобто, воювати сьогодні - це дороге «задоволення», а для України - занадто, аж до банкрутства. Особливо, з урахуванням тієї нищівної війни, яку Росія веде проти українців. І це вже не кажучи про післявоєнне відновлення, яке чекає на Україну.

Через це, вже з перших днів агресії а точніше - з березня цього року, Міністерство фінансів України розпочало аукціони з продажу військових облігацій. Останні стали чи не найкращим інвестиційним інструментом підтримки державного бюджету, який є доступним для громадян, бізнесу та іноземних інвесторів. Кошти ж від облігацій, які залучені до Державного бюджету України таким чином, використовуються на забезпечення фінансових потреб держави в умовах воєнного стану, насамперед не оборонні та соціальні потреби.

Військові облігації – як інструмент фінансових запозичень

Історія фінансових запозичень, з гарантією у майбутньому повернення коштів з відсотками, саме в часи воєн та лихоліть, відома світу вже більше 200 років й наглядно довела дієвість такої інституції. Саме завдяки останнім, наприклад, Велика Британія та США зуміли покрити значну частину своїх витрат на війну. Більше того, борги за облігаціями виплачувала навіть Німеччина, яка прогала у Першій світових війнах. На противагу цьому, однак - тоталітарні: нацистський та комуністичний режими, в роки Другої світової війни - змушували своїх громадян купувати військові облігації, а борги так і не сплатили, хоч це вже тема іншої розмови.

Допитливим варто нагадати, що ще в роки Першої світової війни, наприклад, британський уряд, в листопаді 1914 року, випустив перші військові облігації, які називалися «казначейські векселі» та «облігації казначейства», з відсотковою ставкою від 3,5% до 5% річних. Рекламна кампанія, яка з метою популяризації підписки на цінні папери проходила під слоганами-закликами була настільки успішною, що за кілька років вдалося зібрати близько 3-х мільярдів фунтів стерлінгів, що було на той час величезною сумою. Однак, на момент початку Другої світової, Великобританія не встигла погасити борги за облігаціями Першої світової війни, тому з нападом нацистів на туманний Альбїон - доводилося розраховувати виключно на патріотизм співгромадян. В ті роки, до масового Національного ощадного руху, який зародився ще у 1910-х роках, приєдналося близько 7-ми мільйонів британців (з майже 46 млн. населення, включно з Ірландією). При цьому, збирали майже по 5 мільйонів фунтів стерлінгів щотижня! Останні ж борги за облігаціями ще Першої світової британський уряд погасив лише у 2015 році.

Показово, що й кампанія з розміщення військових фінансових запозичень в США, в роки Другої світової війни, була надуспішною. Тоді, 85 мільйонів американців (із 133,4 млн. населення країни) придбали облігацій на суму близько 185 мільярдів доларів США, під 1,5-3,5% річних, з терміном погашення на 40 років. І це мова про країну, яка вступила у війну лише з нападом японців на Перл-Харбор на Гавайях, тобто з 7 грудня 1941 року.

Українські облигації внутрішніх державних позик – для фінансування війни

Однак, повернемося до України. Так, за інформацією Мінфіну (станом на 31 травня 2022 року) проведено 38 аукціонів із продажу військових облигацій та залучено до Державного бюджету майже 77 млрд грн, близько 199 млн дол. США та 229 млн євро. При цьому, логічно, що найбільший портфель військових Облігацій внутрішніх державних позик (ОВДП) сконцентровано в банках - первинних дилерів. Загальна ж кількість вкладників, які приєдналися до купівлі військових облигацій на ту ж дату, склала майже 76 тис. а обсяг вкладень українських громадян та бізнесу в ОВДП становить 7,8 млрд грн (що є 10% від обсягу у гривні), 57,4 млн дол. США (що є 29% від обсягу в цій валюті), 26,6 млн євро (що є 11,7% від обсягу в євро).

Отже, з майже 41 млн. населення України за більше як три місяці війни, власниками ОВДП стали 76 000 українських вкладників, що складає менше - 0,19% від населення країни (та й то вкупі з юридичними особами, які також придбали військові облигації). Хоча, про що мова, адже в розграбованій країні, більшість населення якої ще навіть не оговталась та не отримала вакцину від COVID-19 йде жорстока війна!?! Мабуть, таки не до військових облигацій...

Бум із-за масового ввезення транспортних засобів українцями

З 1 квітня цього року, у воюючу країну її громадяни почали масово завозити автотранспорт, що уможливив Закон «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану», який було прийнято 24 березня 2022 року та яким передбачено звільнення від сплати митних платежів для фізичних осіб під час ввезення транспортних засобів. Масовість набула таких масштабів, що Уряд України був вимушений своїм Розпорядженням - обмежити переміщення транспортних засобів, придбаних громадянами України за межами митної території країни, кількома пунктами пропуску через державний кордон з Польщею та зі Словаччиною. Бо інакше, як подекували волонтери, черги з нових власників придбаних авто унеможливили б доставку гуманітарних та інших вантажів, які масово надходять у воюючу країну із країн Європи.

З другого боку, автотранспорт у країні яка, практично ніколи не виробляла його у достатній кількості - був потрібен завжди. Крім того, за підрахунками Мінекономіки, російські окупанти вже знищили біля 200 тисяч автомобілів українців, які: обстріляли, навмисно пошкодили, забирали, викрадали, багато транспортних засобів згоріли від бомбардувань або попадань ракетами тощо.

Однак, завозяться здебільшого не нові а вживані автомобілі. При цьому, вже сьогодні та для відбудови України після російської агресії конче потрібна комерційна техніка. Через її дефіцит й нині перевізники змушені підтримувати на ходу застарілу небезпечну, за усіма параметрами техніку, вироблену ще в часи СРСР. Так, за підсумками 2021 року понад 20% ринку вантажних авто займає радянська, російська або білоруська продукція, як-то: ГАЗ, КАМАЗ, МАЗ, ЗіЛ та інші. Це свідчить про нагальну потребу в оновленні парку комерційного транспорту в Україні. Тим паче, що середній вік вантажних автомобілів на внутрішньому ринку складає 17,7 року, автобусів - 17,8 року. Саме з цією метою 27 травня цього року набув чинності закон, що понижує екологічний стандарт імпортової комерційної техніки до рівня «Євро-3». Хоч, в основному - українці завозять легковики, а не вантажівки чи автобуси.

Як інформує Державна митна служба України, станом на 14 травня 2022 року, «в Україну було завезено 80 тис. транспортних засобів для власного користування». При цьому, за словами, голови ДМС Олександра Щуцького «середня вартість

більшості транспорту, що завозиться, 5-10 тис. євро. І десь 30% - це автомобілі преміум-класу, вартістю від 20 тис. євро і вище». Більше того, чиновник стверджує, що саме така кількість завезених авто й спровокувала ту паливну кризу, «яку зараз ми розгрібаємо». Отже, виходячи з вищенаведеного, стає ясно - що на придбання власного автотранспорту без врахування витрат на оформлення покупки, дороги, паливо, страхування тощо українці витратили не менше 1 мільярд дол. США!

При цьому, важко повірити, що більшість автомобілів, особливо «преміум-класу, вартістю від 20 тис. євро і вище», які завозять ніби з благодійною метою - «передати військовим на фронт», як й задумували ініціатори законопроекту – дойдуть колись до передової.

Чи впораються українці з агресором і наслідками війни та як швидко

Відповісти на вищевказане - непросто, особливо з урахуванням вищенаведених фактів щодо розміщення військових облігацій та буму витрат на, фактично - авто мотлох. Є очевидним, що патріотична позиція підкріплена конкретним внеском кожного громадянина - це і стане відповіддю на питання: як швидко країна здобуде перемогу над ворогом та подолає наслідки російсько-української війни.

Натомість, робити якісь узагальнюючі висновки - себе не поважати, позаяк це справа кожного громадянина України, починаючи від тих хто на передовій зі зброєю в руках боронить країну, до тих, хто ночує по кордонах в новопридбаному легковику, нерідко пропонуючи хабара митникам за проїзд «без черги».

Прикро однак, що громадяни воюючої країни інвестували у перемогу власної країни, шляхом придбання військових ОВДП - в рази менше, ніж витратили й інвестують далі в купівлю легковиків! При цьому, наївно думати, що партнери та союзники України, від яких тільки нелінивий українець, вимагає: надання зброї, боєприпасів, ліків, гуманітарної допомоги тощо та агітує відбудовувати знищене війною - цього не бачать. Ба, більше, чи не кожному у цивілізації ясно: якби українці 30 років поспіль стояли в чергах до податкових інспекцій, то не потрібно було б стояти в 2022 році в чергах до воєнкоматів. Адже, на сильну країну - не нападають!

До жалю, останню - українці так й не збудували. Та й досвід, наприклад - Ірландії, громадянам якої, з метою уникнути дефолту країни (після нищівної кризи 2008 року), не тільки заборонили інвестувати за межі країни, але й вивозити валюту у вигляді відпускних, що дозволило - покрити борги країни власними заощадженнями, не кажучи вже про перезаснування своєї держави, для чого ірландці заново переписали Конституцію - навряд-чи може надихнути українців. Сюди ж й ідея «введення гарантованого доходу», який на референдумі в альпійській країні не підтримали 76,9% респондентів, причому по всій Швейцарії, коли всім її жителям, включаючи іноземців, гарантувалося отримання щомісячних виплат в розмірі 2 5000 франків на дорослого 625 франків на дитину, що дуже здивувало холопів всього світу.

Одним словом, вищевказаним націям, можна тільки позаздрити. Адже саме щоденна та свідома праця кожного громадянина, причому без війни та лихоліть, а не просто - гарантоване отримання, по суті, незаробленого - дає результат всьому суспільству та кожному його члену, як це має місце в цивілізації а не тільки синдром перемоги, як це поки-що має місце в Україні. Та й чи достатньо лише синдрому перемоги для ефективної протидії російській агресії, як й швидкого подолання наслідків війни.

Ю.Ключівський,
керівник IASEED,
Прага, червень 2022